

ANUARUL

MUZEULUI ETNOGRAFIC AL MOLDOVEI

Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei primește articolele dvs. în următoarele condiții:

1. Text de cel mult 25 pagini (inclusiv note, imagini și eventuale anexe), redactat cu **â**, în Times New Roman 12, la un rând – pe dischetă, CD sau e-mail la adresele: **etnomuz2003@yahoo.com; etnomuz@email.ro**;
2. Articolele vor fi însoțite de un rezumat într-o limbă de circulație europeană;
3. Notele vor fi scrise, cu font 10, la subsolul paginii, iar pentru scrierea lor va fi utilizat sistemul european de notare, cu trecerea autorului, a titlului lucrării (italizat), localitatea, editura, anul și pagina;
4. Articolele nepublicate nu se restituie decât la cererea expresă a autorilor;
5. Responsabilitatea asupra conținutului textelor publicate revine exclusiv autorilor.

**COMPLEXUL NAȚIONAL MUZEAL „MOLDOVA” IAȘI
MUZEUL ETNOGRAFIC AL MOLDOVEI**

ANUARUL
MUZEULUI ETNOGRAFIC
AL MOLDOVEI

III

**CASA EDITORIALĂ *DEMIURG* IAȘI
2003**

REDAȚIA

Vasile Munteanu – redactor coordonator

Marcel Lutic – secretar de redacție

Angelica Olaru

Victor Munteanu

TEHNOREDACTARE

Angelica Olaru

TRADUCERI

Coralia Costăș

Adresa redacției:

Muzeul Etnografic al Moldovei

Bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 1, Iași, 6600, tel. 0232/314136

E-mail: etnomuz@email.ro

Responsabilitatea asupra conținutului textelor publicate revine
exclusiv autorilor

CASA EDITORIALĂ *DEMIURG* IAȘI

ISBN 973-8076-57-9

SUMAR

RESTITUIRI

<i>Un studiu inedit asupra blestemului</i> (Ion H. Ciubotaru)	11
PETRU CARAMAN, <i>Blestemul ca expresie folclorică a unui complex afect negativ</i>	15

STUDII ȘI MATERIALE

VASILE ADĂSCĂLIȚEI, <i>Un străvechi joc dramatic cu mască zoomorfă: capra</i>	75
RUXANDRA ALAIBA, <i>Lingurile de lut cucuteniene, ustensile și recuzite rituale</i>	81
EUGEN BÂZGU, <i>Arhetipul întreg-parte</i>	95
LUCIA CIREȘ, <i>Aspecte ale vieții pastorale în folclorul obiceiurilor din Moldova</i>	117
ION H. CIUBOTARU, <i>Considerații asupra arhitecturii populare din satul Gherăiești, județul Neamț</i>	125
SILVIA CIUBOTARU, <i>Cultul mătrăgunei în Moldova</i>	141
Marius Dan DRĂGOI, <i>Ritualuri funebre la Târlișua</i>	159
SORIN IFTIMI, <i>Emblemele sigiliilor sătești ca izvor pentru elaborarea stemelor comunale</i>	177
LUCIAN VALERIU LEFTER, <i>Aspecte ale ritualului funerar. Practici arhaice, în secolul al XIX-lea, la Zăpodeni (jud. Vaslui)</i>	203
ION POPESCU-SIRETEANU, <i>Originea cuvântului străgheată</i>	217
EVA GIOSANU, <i>Veșminte sacerdotale și îmbrăcăminte monastică în biserica ortodoxă</i>	233
MARCEL LUTIC, <i>Credințe și practici rituale privitoare la creșterea vitelor</i>	261
EMILIA PAVEL, <i>Măști populare moldovenești</i>	273

PATRIMONIU

EUTASIA ANGHEL, <i>Încuietori din lemn la gospodăriile tradiționale moldovenești. Câteva considerații</i>	291
CHIRIȚĂ, Lenuța, VASILE MUNTEANU, <i>Un instrument muzical din patrimoniul Muzeului Tehnic: viola</i>	299

OVIDIU FOCȘA, <i>Ceramică ardelenescă în patrimoniul Muzeului Etnografic al Moldovei</i>	307
VICTORIA SEMENDEAEV, <i>Valori ale culturii populare din zona Botoșani aflate în patrimoniul Muzeului Etnografic al Moldovei</i>	315

MEMORII, JURNALE, CORESPONDENȚE

<i>Peripețiile unui băiat de prăvălie (Vasile Munteanu)</i>	321
COSTICĂ HÂRGĂU, <i>Amintiri din copilărie</i>	323

IN MEMORIAM

<i>Fulgerătoarea dispariție a Luciei Berdan (Nicu Gavriluță)</i>	349
--	-----

CRONICA	353
----------------------	-----

ABREVIERI	359
------------------------	-----

SOMMAIRE

RESTITUTIONS

<i>Une étude inédite sur la malédiction</i> (Ion H. Ciubotaru)	11
PETRU CARAMAN, <i>La malédiction en tant qu'expression folklorique d'un complexe affecté négatif</i>	15

ETUDES ET MATERIAUX

VASILE ADĂSCĂLIȚEI, <i>Un ancien jeu dramatique à masque zoomorphe: le chèvre</i>	75
RUXANDRA ALAIBA, <i>Les cuillères en terre glaise cucuteniennes, outils et accessoires rituels</i>	81
EUGEN BÂZGU, <i>L'archétype entier-partie</i>	95
LUCIA CIREȘ, <i>Aspects de la vie pastorale dans le folklore des coutumes de la Moldavie</i>	117
ION H. CIUBOTARU, <i>Considérations sur l'architecture populaire du village Gherăiești, département de Neamț</i>	125
SILVIA CIUBOTARU, <i>Le Culte de la belladone en Moldavie</i>	141
MARIUS DAN DRĂGOI, <i>Rituels funéraires de Târlișua</i>	159
SORIN IFTIMI, <i>Les emblèmes des sceaux ruraux en tant que source pour l'élaboration des emblèmes des communes</i>	177
LUCIAN VALERIU LEFTER, <i>Aspects du rituel funéraire. Pratiques archaïques, au XIXe siècle, à Zăpodeni (dép. de Vaslui)</i>	203
ION POPESCU-SIRETEANU, <i>L'origine du terme s t r ă g h e ă t ă</i>	217
EVA GIOSANU, <i>Vêtements sacerdotaux et habits monacaux de l'Eglise Orthodoxe</i>	233
MARCEL LUTIC, <i>Croyances et pratique rituelles concernant l'élevage du bétail</i>	261
EMILIA PAVEL, <i>Masques populaires de Moldavie</i>	273

PATRIMOINE

EUTASIA ANGHEL, <i>Loquets en bois des foyers traditionnels moldaves. Quelques considérations</i>	291
LENUȚA CHIRIȚĂ, VASILE MUNTEANU, <i>Un instrument musical du patrimoine du Musée de la Science et de la Technique: la viella</i>	299

OVIDIU FOCȘA, <i>La céramique transylvanienne du patrimoine du Musée Ethnographique de la Moldavie</i>	307
VICTORIA SEMENDEAEV, <i>Valeurs de la culture populaire de la zone de Botoșani du patrimoine du Musée Ethnographique de la Moldavie</i>	315

MEMOIRES, JOURNAUX, CORRESPONDENCES

<i>Les péripéties d'un garçon de boutique</i> (Vasile Munteanu)	321
COSTICĂ HÂRGĂU, <i>Mémoires d'enfance</i>	323

IN MEMORIAM

<i>La foudroyante disparition de Lucia Berdan</i> (Nicu Gavriluță)	349
---	-----

CHRONIQUE	353
------------------------	-----

ABREVIATIONS	359
---------------------------	-----

TABLE OF CONTENTS

RESTITUTIONS

<i>A New Approach of The Curse</i> (Ion H. Ciubotaru)	11
PETRU CARAMAN, <i>The Curse As Folkloric Expression of A Complex Negative Affect</i>	15

STUDIES AND MATERIALS

VASILE ADĂSCĂLIȚEI, <i>An Ancient Dramatic Play with Zoomorphic Mask: The Goat</i>	75
RUXANDRA ALAIBA, <i>Cucutenian Clay Spoons, Tools And Ritual Accessories</i>	81
EUGEN BĂZGU, <i>The Archetype Whole-Part</i>	95
LUCIA CIREȘ, <i>Aspects of The Pastoral Like in The Folklore of The Customs of Moldavia</i>	117
ION H. CIUBOTARU, <i>Considerations on The Folk Architecture of Gherăiești Village, Neamț County</i>	125
SILVIA CIUBOTARU, <i>The Cult of The Belladonna in Moldavia</i>	141
MARIUS DAN DRĂGOI, <i>Funeral Rites in Târlisua</i>	159
SORIN IFTIMI, <i>The Arms of the Rural Seals as a Model in the Elaboration of the Communal Coat-Of-Arms</i>	177
LUCIAN VALERIU LEFTER, <i>Aspects Regarding The Funeral Ritual. Archaic Customs During The 19th Century In Zapodeni, Vaslui County</i>	203
ION POPESCU-SIRETEANU, <i>The Origin of The Word stragheată</i>	217
EVA GIOSANU, <i>Sacerdotal Vestments and Monastic Clothes Within The Orthodox Church</i>	233
MARCEL LUTIC, <i>Beliefs and Ritual Practices Concerning The Animal Breeding</i>	261
EMILIA PAVEL, <i>Moldavian Folk Masks</i>	273

HERITAGE

EUTASIA ANGHEL, <i>On The Wooden Locks in Traditional Moldavian Households</i>	291
LENUȚA CHIRIȚĂ, VASILE MUNTEANU, <i>A Music Instrument Within The Heritage of Science and Technique Museum: The Viella</i>	299

OVIDIU FOCȘA, <i>Transylvanian Pottery in The Heritage of The Ethnographic Museum of Moldavia</i>	307
VICTORIA SEMENDEAEV, <i>Culture Values of The Area of Botoșani, Owned by The Ethnographic Museum of Moldavia in Iași</i>	315

MEMORIES, JURNALS, RECOLLECTIONS

<i>The Adventures of A Shop Helper</i> (Vasile Munteanu)	321
COSTICĂ HÂRGĂU, <i>Recollections from Childhood</i>	323

IN MEMORIAM

<i>The Sudden Passing Away of Lucia Berdan</i> (Nicu Gavriluță)	349
--	-----

CHRONICLE	353
------------------------	-----

ABBREVIATIONS	359
----------------------------	-----

ABREVIERI

- A.A.F.** – Anuarul Arhivei de Folclor, Cluj-Napoca
- A.F.A.R.** – Arhiva de Folclor a Academiei Române, Cluj-Napoca
- A.F.M.B.** – Arhiva de Folclor a Moldovei și Bucovinei, Iași
- A.M.E.M.** – Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei, Iași
- A.M.E.T.** – Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei, Cluj-Napoca
- A.M.M.** – Acta Moldaviae Meridionalis, Vaslui
- A.N.R.M.** – Arhiva Națională a Republicii Moldova
- A.S.I.** – Arhivele Statului Iași
- B.A.R.** – Biblioteca Academiei Române
- B.R.V.** – Bibliografia Românească Veche
- C.A.F.** – Caietele Arhivei de Folclor, Iași
- C.D.M.** – Catalogul documentelor moldovenești din Arhiva istorică centrală a statului
- C.D.T.** – Catalogul documentelor turcești din Arhiva istorică centrală a statului
- D.I.R.** – Documente privind istoria României
- D.J.A.N.** – Direcția Județeană a Arhivelor Naționale
- D.J.A.N.I.** – Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Iași
- D.R.H.** – Documenta Romaniae Historica
- R.E.F.** – Revista de Etnografie și Folclor
- R.F.** – Revista de folclor
- R.M.** – Revista muzeelor
- R.M.M.** – Revista muzeelor și monumentelor
- S.C.E.** – Studii și comunicări de etnologie, Sibiu
- S.C.I.A.** – Studii și comunicări de istoria artei

ABREVIERI UTILIZATE ÎN STUDIUL PROFESORULUI PETRU CARAMAN

- A.F.** = *Arhiva de folclor personală*. O parte din această colecție s-a pierdut în perioada celui de al doilea război mondial. Documentele salvate se află acum în cadrul Institutului de Filologie Română „Al. Philippide” Iași, *Arhiva de Folclor a Moldovei și Bucovinei (A.F.M.B.)*, Fondul Petru Caraman.
- Афанасьев, НРС** = Alecsandr Nicolaevici Afanasiev, *Narodnîie ruskie skazki*, 1957.
- Alecsandri, PPR** = Vasile Alecsandri, *Poezii populare ale românilor*, adunate și întocmite de..., București, Tip. lucrătorilor asociați, 1866.
- Ballagi, UDWb** = Mor Ballagi, *Ungarisches und deutsches Wörterbuch*, Pesta, 1873.
- Bartoš, ND** = František Bartoš, *Naše děti*, Praha, 1888. (Vezi și *Národní písně moravske*, V Praze, 1901).
- Bächtold-Stäubli, HWb. DA** = Hanns Bächtold-Stäubli, *Handwörterbuch des deutschen Aberglaubens*, ed. E. Hoffmann-Krayer, 1927-1936.
- Bianchi-Kieffer, DTF** = T.X. Bianchi et J.D. Kieffer, *Dictionnaire turc-française*, Paris, 1850.
- Brădulescu, „Bul. Com. Mon. Ist.”** = V. Brădulescu, *Elemente profane în pictura religioasă – Sf. Ilie și căruța cu caii de foc*. Extras din „Buletinul Comisiei monumentelor istorice”, XXVIII.
- Bruchmann, ED** = C.F.H. Bruchmann, *Epitheta deorum quae apud poetas graecos leguntur*, collegit, disposint, edidit, Lipsiae, 1893.
- Cic., Philippica** = M. Tullii Ciceronis, *Opera ad optimas editiones collata*, Biponti, 1781.
- CIL** = *Corpus Inscriptionum Latinarum*, 1862 ș.u.
- Чол., ВНСб.** = V. Ciolacov, *Bălgarski narodeni Sbornik*, Bolgrad, 1872.
- Даб., БНП** = Mariana Dabeva, *Bălgarski narodni pesni*, Sofia, 1938.
- Даль, ТСЖВЯ** = Vl. I. Dal', *Tolkovii slovar' jivogo veliko russkogo iazika*, vol. I-IV, Moscova, 1861-1867.
- Damé, NDFR** = Fr. Damé, *Nouveau dictionnaire français-roumain*, București, 1900.
- Λέφνερ, ΧΕΚΟ** = *Deffner's Archiv für mittel und neugriechische Philologie*, Athen, 1880
- Ἠπίτης, ΛΕΓ** = A. Epite, *Lexikon elleno-gallikon tes laloumenes ellenikes glosses (etoi Katharenouses demodous)*, en Athenais, 1909.
- Eustath.** = Eustathion, *Parekbolai eis ten 'Omerou 'Odysseian*, Basileae, 1559.
- Гер., РБЯ** = N. Gerov, *Răcinik na bălgarskii iazik*, Plovdiv, 1895.
- Grimm, DM** = J. Grimm, *Deutsche Mythologie*, Berlin, 1875.
- Grossmann, Wb. SDS** = Rudolf Grossmann, *Wörterbuch der spanischen und deutschen Sprache*, vol. 1-2, Leipzig, 1930, 1941.
- Hatzf.-Darm., DGLF** = Adolphe Hatzfeld et Arsène Darmesteter avec le concours de Antoine Thomas, *Dictionnaire général de la langue française*, du comm. du XVIIe siècle jusqu'à nos jours, Paris, f.a.
- Hom., Carm.** = *Homeri Carmina*, Paris, Firmin Didot.
- Hor., Carm.** = Q. Horatius Flaccus, *Carmina*, Paris, Ed. Sommer, 1898.
- Hor., Epist.** = Q. Horatius Flaccus, *Satire și epistole*. Trad. Eugen Lovinescu, București, Ed. Ancora, f.a.

- Hor., Sat.** = Q. Horatius Flaccus, *Satirae*. Texte latin publicé par E. Sommer, Paris, 1898.
- Hrinc., SUM** = Boris Hrincenko, *Slovar ukrainskoi movi*, u Küvi, 1909.
- H. St. Thes. GL** = H. Stephanus, *Thesaurus graecae linguae ab Henrico Stephano constructus*, Parisiis, 1572.
- Janežič, SNS** = A. Janežič, *Slovensko-nemški slovar* (ed. IV), Klagenfurt, 1908.
- Janusz, DSPF** = W. Janusz, *Dokładny Słownik polsko-francuski*, Lwow, 1908.
- Желех., МНС** = Evghenii Jelehovski, *Malorusko-nimețkii slovar'*, Lvov, 1886.
- Jungmann, SČN** = J. Jungmann, *Slovník česko-nimețkii*, vol. 1-5, Praga, 1835.
- Кар. Byk, ЧП** = Vuk St. Karadžić, *Srpske narodne pjesme*, Beograd, 1895.
- Кар. Byk, CPj.** = Vuk St. Karadžić, *Srpski Riečnik*, Belgrade, 1898.
- Karl., SGP** = Jan Karłowicz, *Slovník gwar polskich*, I-IV, Kraków, 1900-1911.
- Kretschmer, HLD** = Paul Kretschmer, *Der heutige lesbische Dialekt verglichen mit den übrigen nordgriechischen Mundarten. Mit einer Karte*, Wien, Hölder, 1905.
- Kušar, NB** = M. Kušar, *Narodna blago*, în *Izdanye narodnog etnografskog muzeja*, Split, 1934.
- λαογρ.** = „Laographia”, *Deltion tes hellenikes laographikes hetaireias*, en Athenais, t. II-VII.
- Linde, SJP** = M. Samuel Bogumił Linde, *Slovník języka polskiego*, Lwow, 1857.
- Littré, DLF** = E. Littré, *Dictionnaire de la Langue Française*, par..., Librairie Hachette, Paris, 1889.
- Маринов, ЖС** = D. Marinov, *Jiva Starina*, Kniga III, Russe, 1892.
- Маринов, НВ** = D. Marinov, *Narodna vera i religiozni narodni obicjai*. (*Sbornik za narodni umotvorenija i narodopisi izdava Bălgarskata Akademia na naukită*, v Sofia), Kniga XXVIII, Sofia, 1914.
- Ant. Pal.** = *Anihologia Graeca Epigrammatum Palatina cum Planudea*, Ed. Hugo Stadtmueller, Lipsiae, 1899.
- Mikl. LPGL** = Franz Miklosich, *Lexikon paleosloveniko-graeko-latinum*, Vindobonae, 1862-1865.
- Moraes de Silva, DLP** = Antonio de Moraes Silva, *Diccionario da Lingua Portugueza* – nona edição revista e amplicada, vol. I-II, Lisboa, f.a.
- Orelli** = I. C. Orellius, *Inscriptarum latinarum selectarum amplissima collectio ad illustrandam Romanae Antiquitatis*, Turici, vol. I-III, 1828, 1856.
- Ov. Met.** = Publii Ovidii Nasonis, *Metamorphoses*, Leipzig, 1853.
- Pamfile, MR** = Tudor Pamfile, *Mitologie românească: I Dușmani și prieteni ai omului*, București, Socec-Sfetea, 1916; *II Comorile*, București, Socec-Sfetea, 1916; *III Pământul. După credințele poporului român*, București, Cultura Națională, 1924.
- P. Papah. BA** = Pericle Papahagi, *Basme aromâne și glosar*, București, Editura Academiei, 1905.
- P. Papah. LPA** = Pericle Papahagi, *Din literatura poporană a aromânilor*, Colecțiune formată și rânduită de..., în *Materialuri folcloristice*, vol. II, București, Tip. Corpului didactic, 1900, colecție îngrijită de Gr. Tocilescu.
- Passov, PCGR** = Arnoldus Passov, *Tragoudia Romaiika (Popularia Carmina Graeciae Recentioris)*, Leipzig, 1860.
- Pauly-Wiss., RECA** = Pauly-Wissowa, *Real Encyclopädie der Klassischen Altertumswissenschaft*, Stuttgart, 1919.

- Petrocchi, NDULI** = Petrocchi, *Novo dizionario universale della lingua italiana*, I-II, Milano, 1931.
- Pinh.-Dor., DPF** = Pinheiro Antonio, A Doria, *Dicionário francês-portugues / portugues-francés, por...*, Porto, 1939.
- Πολιτης, Έκλ.** = N. G. Polites, *Eklogai apo ta tragoudia tou ellenikon laou*, Athenai, 1925.
- Preller, GM** = Ludwig Preller, *Gviechische Mythologie*, Berlin, Ed. Carol Robert, 1894.
- Roscher, ALGRM** = W. H. Roscher, *Ausführliches Lexikon der Griechischen und Römischen Mythologie*, Leipzig-Berlin, I (1884) – VI (1937).
- Sachs-Vill., EFDWb** = Karl Sachs und Césaire Villatte, *Enzyklopädisches Französisch-Deutsches und Deutsch-Französisches Wörterbuch*, Berlin-Schönberg, f.a.
- Slabý-Grossmann, Wb. SDS** = Prof. dr. Rodolfo Slabý y Dr. Rodolfo Grossmann, *Diccionario de las lenguas Espanola y Alemana*, Leipzig, 1932-1941.
- Сб.НУ** = *Sbornik za narodni umotvorenüa nauka*, Knijniva I-XXI, Sofia.
- Славейков, БП** = Petko R. Slaveikov, *Bälgarski pritci i posloviți*, Sofia, 1954.
- Şez** = „Şezătoarea”. *Revistă de folclor*, Fălticeni, 1892-1929.
- Terentius, Phorm.** = Publius Terentius Afer, *Phormio*, Ed. Diatzko, 1884.
- Терещенко, БРН** = A. Tereşcenko, *Bit russkago naroda*, 1848.
- Ушakov, ТСРЯ** = D. N. Uşakov, *Talkovyy slovar' russkogo iazika*, Moskva, T. I-IV, 1935-1940.
- Βλάχος ΛΕΓ** = Agg. Vlahos, *Leg. ellenogal*, Athenai, 1909.
- Youssouf, DTF** = R. Youssouf, *Dictionnaire turc-française*, vol. I-II, Constantinople, 1888.

Identificarea surselor bibliografice,
Ion H. Ciubotaru